

ГОНКОНГ В КОНТЕКСТІ ПЕРШОЇ ОПІУМНОЇ ВІЙНИ

(Тертичний А. І. студент, Терещенко Т. В. канд. іст. н., доцент)
ЧНУ ім. Б. Хмельницького, м. Черкаси, Україна

Вже близько року на території КНДР в межах особливої адміністративної області Гонконг тривають протести місцевого населення, які стали об'єктом інтересу провідних світових ЗМІ. Гонконг завжди вважався осередком європейської культури та демократії тож за перебігом подій уважно спостерігають як лідери світових держав, так і їх населення.

Метою цієї роботи є з'ясування історичних передумов масштабних сутичок в Гонконгу та зокрема висвітлення тих аспектів історичного процесу, що лягли в основу ідентичності та особливостей регіону.

Нині Гонконг це адміністративний район Китайської Народної Республіки, що має особливий статус. Історична область складається з острова Гонконг, острова Ландау, півострова Цзюлун, Нових Територій, а також близько 260 малих островів, найбільшим з яких є острів Ландау [3, с. 38].

Назва «Гонконг» перекладається із китайської як «пахуча гавань». Гонконг відомий як торговий порт ще з часів династії Цінь (III ст. до н. е.) – головними товарами того часу були вироби із ароматної деревини і пахощі. Варто згадати, що Гонконг мав сприятливі природні передумови для реалізації себе як портового міста: бухта Вікторія – водойма, що розділяє Гонконг та півострів Цзюлун є однією із найбільш глибоких природних морських портів у світі [3, с. 13]. Перші людські поселення на території сучасного Гонконгу належали до часів палеоліту. Цей регіон вперше увійшов до складу Китаю під час правління династії Цінь. Перші європейці відвідали місто у 1513 р. – це були португальські торговці [1, с. 135].

Історична область Гонконг так чи інакше була залучена в обох опіумних війнах між Китаєм та британськими колоністами. Починаючи з часів імперії Мін та Цінь зовнішня політика Китаю орієнтувалась на самоізоляцію із метою захисту власних соціально-економічних інтересів від впливу зовнішніх чинників. З появою у Китаї перших британських торгових кораблів політика ізоляціонізму була ослаблена і для торговців та колоністів був відкритий порт Гуанчжоу. Із кінця XVIII ст. Британська Ост-Індська компанія почала контрабандно ввозити до Китаю бенгальський опіум. Торгівля опіумом була підтримана британським урядом. Для боротьби з нею імператор Китаю Даогуан наділив імператорського намісника провінцій Хунань і Хубей Лінь Цзе-сюя надзвичайними повноваженнями для розслідування справ пов'язаних з опіумом. Цзе-сюй видав наказ про заборону контрабанди опіуму англійськими торговцями 18 березня 1839 р. заблокувавши іноземні факторії в Гуанчжоу, він в ультимативній формі домогся здачі англійцями всього наявного наркотику [1, с. 117].

Імператор Даогуан у грудні 1839 р. повністю заборонив входження до китайських портів суден з Англії та Індії. Британія використала це як привід до війни, яку оголосила у квітні 1840 р. За місяць до берегів Китаю прибула британська ескадра і розпочала блокаду та обстріли китайських портів у Жовтому морі [1, с. 121].

У червні в ході запеклих боїв британці взяли Усун, а Баошань і Шанхай здалися їм без єдиного пострілу. Зустрівши стійку оборону у Сунцзян, експедиційний корпус рушив вгору по Янцзи. В середині липня він без бою захопив Гуанчжоу, перерізавши основний шлях доставки продовольства до столиці. Потім, після дводенних кровопролитних боїв і великих втрат, було захоплено Чженьцзян. 29 серпня 1842 р. на борту англійського військового корабля «Корнуелс» був підписаний так званий «Нанкінський договір» [3, с. 243].

Загалом Перша опиумна війна тривала три з половиною роки і завершилась у серпні 1842 р. Результатом війни стала перемога Великобританії, закріплена Нанкінським договором від 29 серпня 1842 р. виплатою імперією Цін контрибуції в розмірі 15 000 000 лянів срібла, передачею британцям острова Гонконг і відкриттям китайських портів для торгівлі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бутаков А. Опиумные войны. Обзор войн европейцев против Китая в 1840–1842, 1856–1858, 1859 и 1860 годах / А. Бутаков, А. Тизенгаузен. – М.: АСТ, 2002. – 346 с.
2. Непомнин О. Е. История Китая: Эпоха Цин. XVII – начало XX века / О. Е. Непомнин. – М.: Восточная литература, 2005. – 712 с.
3. Рубель В. А. Історіясередньовічного Сходу: Курс лекцій: Навч. посібник / В. А. Рубель. – К.: Либідь, 1997. – 462 с.